

Amt für Volksschule und Sport
Uffizi per la scola populara ed il sport
Ufficio per la scuolapopolare e losport

Directivas davart scleriment, rapport e dumonda

Mesiras pretensiusas da la pedagogia speziala

Cuir, november 2015

Cuntegn

PREFAZIUN	4
I. SURVISTA DA LAS MESIRAS (TABELLA)	5
II. CUMPETENZAS ED ANDAMENTS	6
1. MESIRAS EN CAS D'IN GROND BASEGN DA PROMOZIUN	7
1.1 Educaziun prescolara pedagogic-curativa	8
1.2 Logopedia	10
1.3 Audiopedagogia / mesiras tar donns da la vesida	12
2. SCOLAZIUN SPEZIALA	14
2.1 Emprima dumonda per ina scolaziun speziala	15
2.2 Dumonda da prolungar la scolaziun speziala	19
2.3 Dumonda da prolungar la scolaziun speziala suenter che l'obligaziun d'ir a scola è vegnida ademplida	22
III. RAPPORTS, GIAVISCHS E DUMONDAS	27
1. EN GENERAL	27
1.1 Criteris giuridics	27
1.2 Criteris formals	27
1.3 Criteris areguard il cuntegn	28
2. MESIRAS EN CAS D'IN GROND BASEGN DA PROMOZIUN	29
2.1 Rapport davart las mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun	29
2.2 Dumonda per mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun	30
3. SCOLAZIUN SPEZIALA	31
3.1 Rapport da la scolaziun speziala	31
3.2 Dumonda per ina scolaziun speziala	33
3.3 Rapport da promoziun davart la scolaziun speziala (rapport cun recumandaziun)	34
3.4 Dumonda per terminar anticipadamain la scolaziun speziala	35
4. COMUNICAZIUN E DUMONDAS D'INSTITUZIUNS DA LA SCOLAZIUN SPEZIALA	36
4.1 Communicaziun davart l'adattaziun da las finamiras da l'instrucziun	36
4.2 Dumonda per ina dispensaziun da singuls roms	37
4.3 Dumonda per dispensar da l'instrucziun e per conceder in congedi	39

IV. AGIUNTA	40
1. RESURSAS PER INA SCOLAZIUN SPEZIALA INTEGRATIVA	40
2. FORMULARS	42
3. GLISTA DA LAS SCURSANIDAS / LEGENDA	43

PREFAZIUN

Las directivas davart scleriment, rapport e dumonda da l'uffizi per la scola populara ed il sport (USS) descrivan las pretensiuns envers ils posts participads en il process dal scleriment, da la rapportaziun e da la dumonda da mesiras da la pedagogia speziala che pertutgan las mesiras da la pedagogia speziala en il sector pretensius.

Ellas reglan las cumpetenzas da singuls posts spezialisads, da persunas spezialisadas, d'instituziuns da la scolaziun speziala e dal USS en il rom dals process e fixeschan ils criteris per far ils rapports e las dumondas. Ultra da quai metta il USS a disposiziun formulars per ils posts spezialisads, per las persunas spezialisadas e per las instituziuns da la scolaziun speziala per far la rapportaziun e per inoltrar ina dumonda per mesiras da la pedagogia speziala en il sector pretensius.

Per far il scleriment, per inoltrar la dumonda e per realisar mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun (educaziun prescolara pedagogic-curativa, logopedia en il sector tempriv sco er logopedia suenter ch'il temp da scola obligatoric è ademplì, audiopedagogia e mesiras tar donns da la vesida) ha il servetsch da pedagogia curativa dal Grischun (SPC) la responsabladad principala.

Per far il scleriment, per inoltrar la dumonda per ina scolaziun speziala e per l'assistenza respectiva sco er per ina tgira staziunara d'uffants cun impediments considerabels avant ch'els entran en scolina (en quai che suonda designada sco "tgira staziunara avant l'entrada en scolina") ha il servetsch psicologic da scola (SPS) la responsabladad principala. Cun la realisaziun da questas mesiras èn incumbensadas singulas instituziuns chantunalas da la scolaziun speziala.

Las directivas èn repartidas en chapitels tut tenor la cumpetenza per far il scleriment, per inoltrar la dumonda e per realisar las mesiras, q.v.d. igl èn avant maun mintgamai explicaziuns separadas per las mesiras en cas d'ina grond basegn da promoziun che appartegnan a la cumpetenza dal SPC e per la scolaziun speziala e la tgira respectiva sco er per la tgira staziunara avant l'entrada en scolina che appartegnan a la cumpetenza dal SPS e da las instituziuns da la scolaziun speziala.

En l'aggiunta èn preschentads tenor cumpetenza ils formulars dal USS per dumandar las differentas mesiras.

I. SURVISTA DA LAS MESIRAS (TABELLA)

Mesiras	Post da scleriment e da dumonda surordinà	Naschientscha fin entrada en scolina	Scola populara		Sunter l'adempliment da l'obligaziun d'ir a scola fin a la cumplenida dal 20. onn da vegliadetgna	
			scolina ¹	scola		
Mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun	SPC	logopedia en il sector tempriv			logopedia sunter ch'il temp da scola obligatoric è ademplì	
		educaziun prescolara pedagogic-curativa				
		audiopedagogia				
		mesiras tar donns da la vesida				
Scolaziun speziala e tgira	SPS		scolaziun speziala integrativa		prolungaziun da la scolaziun speziala (postobligatorica)	
			scolaziun speziala separativa			
Tgira staziunara avant l'entrada en scolina	SPS	tgira staziunara d'uffants cun impediments considerabels				

¹ Dapi che la lescha da scola è entrada en vigur è la scolina ina part da la scola populara. La frequentaziun da la scolina è da princip voluntara.

II. CUMPETENZAS ED ANDAMENTS

Per che las mesiras da la pedagogia speziala en il sector pretensius possian vegnir realisadas ston vegnir percurrids ils pass da l'annunzia, dal scleriment, da l'inoltraziun da la dumonda e da la decisiun.

Las cumpetenzas da personas cun la pussanza dals geniturs, da personas spezialisadas, da posts spezialisads, d'instituziuns da la scolaziun speziala e dal USS vegnan decleradas. Ils pass da l'annunzia sur il scleriment fin a la decisiun da l'uffizi vegnan mussads per mintga mesira cun ina grafica sco er en furma da text.

Las personas cun la pussanza dals geniturs han ina rolla impurtanta en quest process, perquai ch'ellas han tenor l'art. 49 da l'ordinaziun tar la lescha da scola dals 25 da settember 2012 (ordinaziun da scola; DG 421.010) da far l'annunzia per laschar sclerir, sche lur uffant basegna mesiras da la pedagogia speziala en il sector pretensius.

Il scleriment concernent mesiras pretensiusas da la pedagogia speziala vegn fatg dal post spezialisà da l'uffizi u da terzas personas incumbensadas da l'uffizi. En quest connex sa tracti dal SPC per las mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun e dal SPS per la scolaziun speziala e per la tgira respectiva sco er per la tgira staziunara avant l'entrada en scolina. Il SPC ed il SPS surpiglian sco unics posts da far il scleriment e d'inoltrar la dumonda al USS en moda surordinada.

Naturalmain ston il SPC ed il SPS sa basar – tut tenor la cumpetenza per diagnostitgar l'impediment – er sin ils scleriments e sin las expertisas resp. sin ils rapports da posts spezialisads. Latiers tutgan p.ex. rapports da las medias spezialistas e dals medis spezialists, dal SPC ed en cas d'ina prolungaziun da la scolaziun speziala ils rapports da promoziun da las instituziuns da la scolaziun speziala (rapports cun recumandaziuns) sco er en il cas singul expertisas d'ulteriurs posts spezialisads.

1. Mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun

Las mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun cumpiglian l'educaziun prescolara pedagogic-curativa, la logopedia en la vegliadetgna prescolara e la logopedia suenter ch'il temp da scola obligatoric è ademplì, l'audiopedagogia e las mesiras tar donns da la vesida.

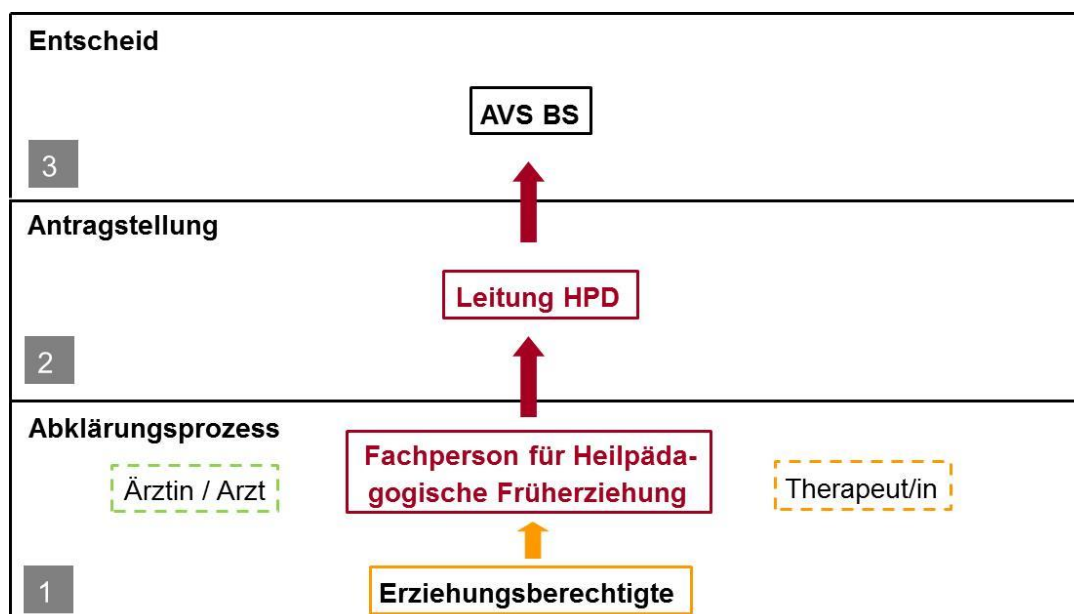
Per far la diagnosa sco er per far il scleriment collavura il SPC cun differentas personas spezializadas, cun medias spezialistas e cun medis spezialists sco er cun auters posts spezialisads. En connex cun la rapportaziun e cun l'inoltraziun da la dumonda al USS dovri en il cas singul tut tenor la diagnosa er in'expertisa da la media spezialista u dal medi spezialist u in rapport da scleriment respectiv da la persuna spezializada. Per diagnostitgar spezialmain in impediment da lingua è per exempel cumpetent la logopeda u il logoped, per diagnostitgar impediments corporals, impediments dals organs sensitivs sco er disturbis dal spectrum da l'autissem è cumpetent la media spezialista u il medi spezialist.

Il SPC sa stenta en la collavuraziun cun las personas spezializadas, cun las medias spezialistas ed ils medis spezialists, cun posts spezialisads sco er cun la scola regulara e cun las instituziuns da la scolaziun speziala als puncts da colliaziun cun la scola regulara e la scola speziala che las mesiras vegnian applitgadas en moda commensurada e ch'ils uffants, las scolaras ed ils scolars ed ils giuvenils survegnian ina promoziun che correspunda a lur basegns.

1.1 Educaziun prescolara pedagogic-curativa

L'educaziun prescolara pedagogic-curativa (EPPC) è ina purschida che po vegnir applitgada a partir da la naschienscha fin a l'entrada efectiva en scola. Sch'ina scolara u in scolar da la scolina survegn gia en la scolina ina scolaziun speziala integrativa u separativa, vegn la EPPC decretada e currenta terminada per regla resp. i na vegn betg dumandada ina nova EPPC. La EPPC duai vegnir applitgada mo en il cas singul motivà en moda parallela a la scolaziun speziala.

1.1.1 Survista da l'educaziun prescolara pedagogic-curativa

1.1.2 Andament da l'educaziun prescolara pedagogic-curativa

a) Process da scleriment

Annunzia: personas cun la pussanza dals geniturs

- observaziuns da las personas cun la pussanza dals geniturs, da la media u dal medi
- contactar il SPC
- il SPC intermediëscha ina persuna spezialisada per l'educaziun prescolara pedagogic-curativa

Scleriment: persuna spezialisada per l'educaziun prescolara pedagogic-curativa

- retschertga
- diagnosa
- integraziun da tut las parts participadas
- rapport da scleriment²
- transferiment dal rapport e da la dumonda a la direcziun dal SPC

b) Inoltraziun da la dumonda: direcziun dal SPC

- responsabladad surordinada per il rapport e per la dumonda cun visum
- collavuraziun cun il USS (observar las directivas uffizialas concernent las cumpetenzas, ils andaments, ils criteris per il rapport e.u.v.)
- inoltrar il rapport e la dumonda a la direcziun dal sector pedagogia speziala (USS)

c) Decisiun: direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS

- examinar sco er giuditgar il rapport e la dumonda
- relaschar ina disposiziun

1.1.3 Aspects giuridics ed instituziunals da l'educaziun prescolara pedagogic-curativa

- basa legala: lescha da scola e regulaziuns successuras
- l'educaziun prescolara pedagogic-curativa è ina mesira d'ordaifer la scola³

² en cas d'ina prolungaziun da las mesiras: referiment a l'emprim rapport

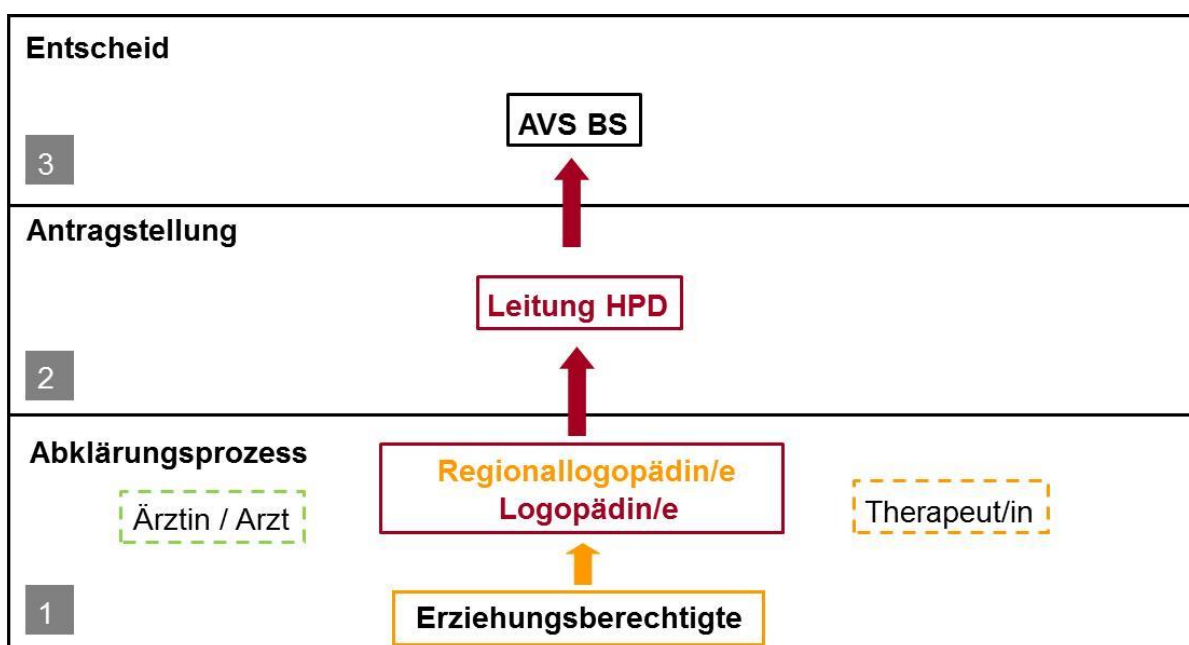
³ L'educaziun prescolara pedagogic-curativa n'ha betg lieu en la scolina cun excepziun da tschertas visitas da la persuna che dat l'educaziun prescolara pedagogic-curativa per motivs da la diagnosa e da la cussegliaziun.

1.2 Logopedia

La logopedia sco mesira pretensiusa da la pedagogia speziala cumpiglia la logopedia en la vegliadetgna prescolara e la logopedia suenter ch'il temp da scola obligatoric è ademplì.

La logopedia en la vegliadetgna prescolara è ina purschida che po vegnir applitgada a partir da la naschientscha fin a l'entrada efectiva en scolina. La logopedia suenter ch'il temp da scola obligatoric è ademplì è ina purschida che po vegnir applitgada a partir dal mument che l'obligaziun d'ir a scola vegn terminada fin al mument ch'il 20. onn da vegliadetgna vegn cumpleni.

1.2.1 Survista da la logopedia

1.2.2 Andament da la logopedia

a) Process da scleriment

Annunzia: personas cun la pussanza dals geniturs

- observaziuns da las personas cun la pussanza dals geniturs, da la media u dal medi
- contactar il SPC
- il SPC intermediéscha ina logopeda u in logoped

Scleriment: logopeda u logoped

- retschertga
- diagnosa
- integraziun da tut las parts participadas
- rapport da scleriment⁴
- transmitter il rapport e la dumonda a la logopeda regiunala u al logoped regiunal dal SPC
- controlla e visum da la logopeda regiunala u dal logoped regiunal
- transferiment dal rapport e da la dumonda a la direcziun dal SPC

b) Inoltraziun da la dumonda: direcziun dal SPC

- responsabladad surordinada per il rapport e per la dumonda cun visum
- collavuraziun cun il USS (observar las directivas uffizialas concernent las cumpetenzas, ils andaments, ils criteris per il rapport e.u.v.)
- inoltrar il rapport e la dumonda a la direcziun dal sector pedagogia speziala (USS)

c) Decisiun: direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS

- examinar sco er giuditgar il rapport e la dumonda
- relaschar ina disposiziun

1.2.3 Aspects giuridics ed instituziunals da la logopedia

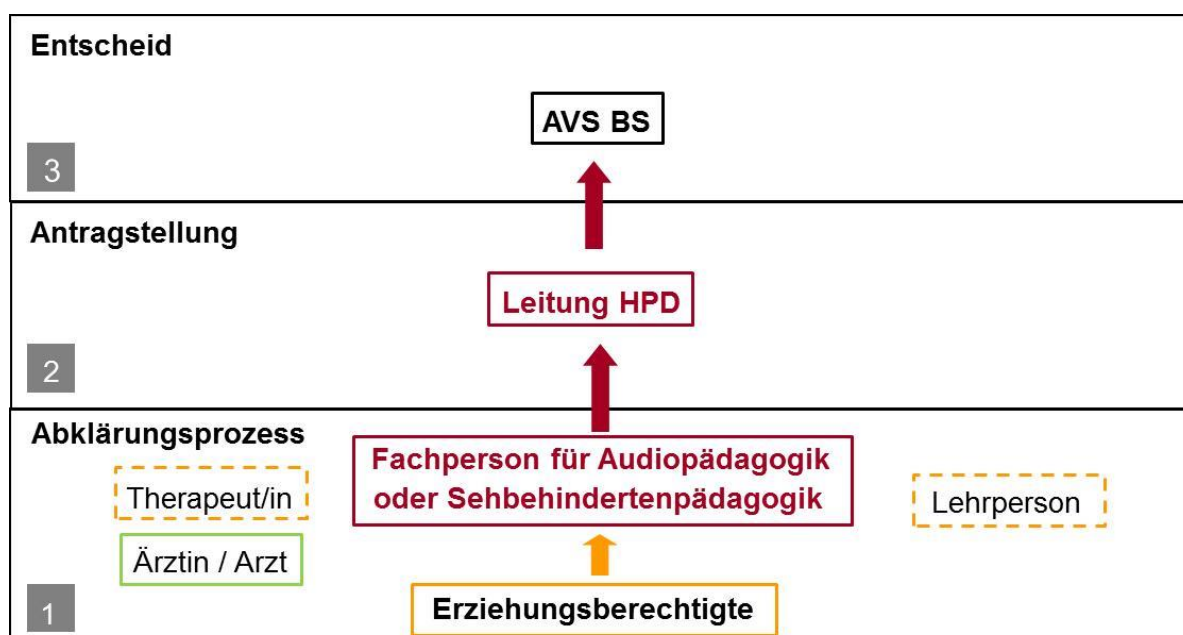
- basa legala: lescha da scola e regulaziuns successuras

⁴ en cas d'ina prolungaziun da las mesiras: referiment a l'emprim rapport

1.3 Audiopedagogia / mesiras tar donns da la vesida

L'audiopedagogia⁵ e las mesiras tar donns da la vesida èn purschidas che pon vegnir applitgadas da la naschientscha fin al 20. onn da vegliadetgna cumplenì. Questas mesiras vegnan pia en dumonda per uffants fin ch'els entran effectivamain en scolina, per scolaras e scolars sco er per giuvenils, suenter ch'els han ademplì l'obligaziun d'ir a scola fin ch'els han cumplenì il 20. onn da vegliadetgna.

1.3.1 Survista da l'audiopedagogia / da las mesiras tar donns da la vesida

⁵ En il rom da la mesira da l'audiopedagogia po il SPC pretender sche necessari en il cas singul ina istruzion en la lingua da segns.

1.3.2 Andament da l'audiopedagogia / da las mesiras tar donns da la vesida

a) Process da scleriment

Annunzia: persunas cun la pussanza dals geniturs

- observaziuns da las persunas cun la pussanza dals geniturs, da la media u dal medi, da la persuna d'instrucziun da la scola
- posts spezialisads: media spezialista u medi spezialist
- diagnosa da la media spezialista u dal medi spezialist
- contactar il SPC⁶
- il SPC intermediëscha ina persuna ch'è spezialisada per audiopedagogia u sin pedagogia per umans cun in impediment da la vesida

Scleriment: persuna spezialisada per audiopedagogia / per pedagogia per umans cun in impediment da la vesida

- retschertga
- diagnosa
- integraziun da tut las parts participadas
- rapport da scleriment⁷
- transferiment dal rapport e da la dumonda a la direcziun dal SPC

b) Inoltraziun da la dumonda: direcziun dal SPC

- responsabladad surordinada per il rapport e per la dumonda cun visum
- collavuraziun cun il USS (observar las directivas uffizialas concernent las cumpetenzas, ils andaments, ils criteris per il rapport e.u.v.)
- inoltrar il rapport e la dumonda a la direcziun dal sector pedagogia speziala (USS)

c) Decisiun: direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS

- examinar sco er giuditgar il rapport e la dumonda
- relaschar ina disposiziun

1.3.3 Aspects giuridics ed instituziunals da l'audiopedagogia / da las mesiras tar donns da la vesida

- basa legala: lescha da scola e regulaziuns successuras

⁶ Sch'il contact cun il SPC vegn tschertgà da las persunas cun la pussanza dals geniturs en in emprim pass ed avant la consultaziun da la media u dal medi, renda il SPC attent las persunas cun la pussanza dals geniturs en in segund pass ch'ellas stoppian – per survegnir ina mesira – consultar la media u il medi per laschar far ina diagnosa.

⁷ en cas d'ina prolungaziun da las mesiras: referiment a l'emprim rapport

2. Scolaziun speziala

Las suandantas explicaziuns valan per la scolaziun speziala e per la tgira respectiva sco er – confirm al senn – per la tgira staziunara d'uffants cun impediments considerabels avant ch'els entran en scolina.

La scolaziun speziala e la tgira respectiva cumpiglia l'instrucziun ed en il cas singul sche necessari supplementarmain la tgira durant il temp senza instrucziun tras las instituziuns da la scolaziun speziala. La purschida po vegnir applitgada a partir da l'entrada en scolina per regla fin che l'obligaziun d'ir a scola è ademplida resp. maximalmain fin ch'il 18. onn da vegliadetgna è cumpleni.

La purschida da la tgira staziunara d'uffants cun impediments considerabels po vegnir applitgada a partir da la naschienscha fin a l'entrada efectiva en scolina.

La cumpetenzia surordinada per far il scleriment, per controllar il basegn da promoziun da la pedagogia speziala sco er per far il rapport e per inoltrar la dumonda per questa mesira al USS è chausa dal SPS.

Per far la diagnosa sa basa il SPS sche necessari sin rapports da scleriment u sin expertisas d'ulteriurs auters posts spezialisads p.ex. da medias spezialistas e medis spezialists, da logopedas e logopedes. El procura che – en il cas singul – in scleriment diagnostic vegnia instradà dal post spezialisà ch'è cumpetent per quai, sch'igl è necessari d'avair in'expertisa dal post spezialisà en connex cun l'examinaziun dal basegn da la scolaziun speziala. Per diagnostitgar per exempel impediments corporals, impediments dals organs sensitivs sco er disturbis dal spectrum da l'autissem è cumpetent la media spezialista u il medi spezialist, per diagnostitgar in impediment da lingua è cumpetent la logopeda u il logoped.

Ils rapports da scleriment d'auters posts spezialisads ed ils rapports da promoziun d'instituziuns da la scolaziun speziala han in caracter recumandativ areguard la promoziun da la pedagogia speziala.

2.1 Emprima dumonda per ina scolaziun speziala

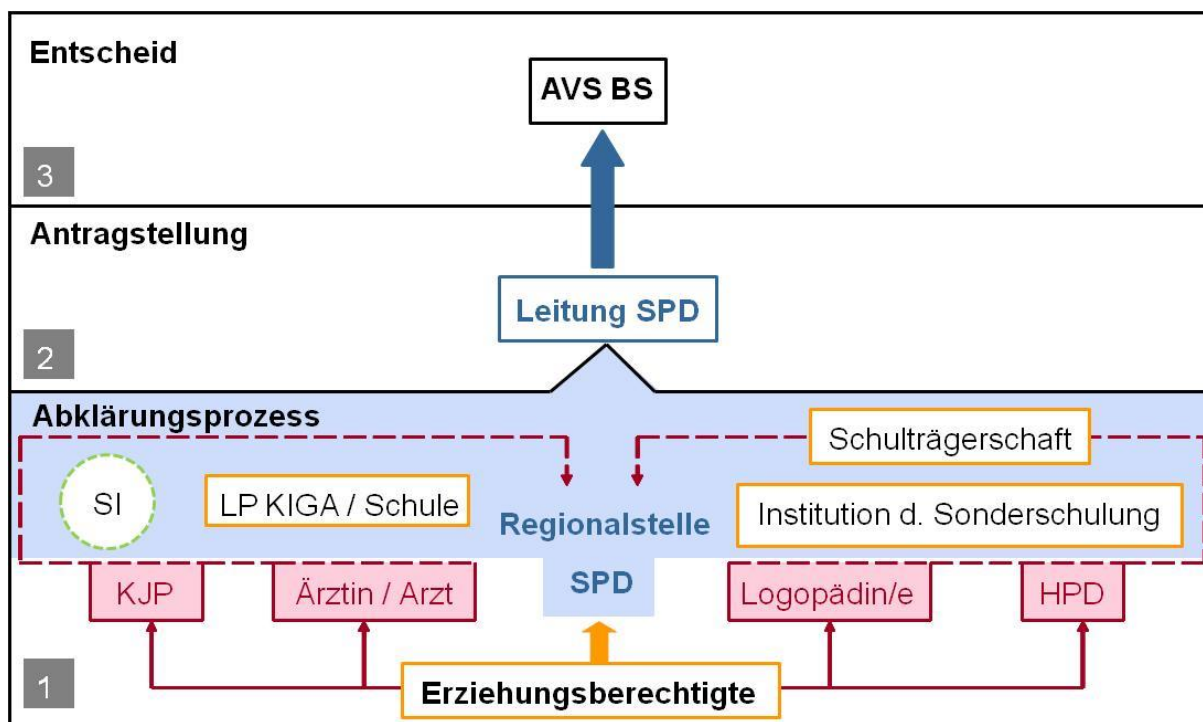
Tut tenor basegn fa/fan in tschert post spezialisà e/u il post regiunal dal SPS per l'emprima giada in scleriment d'ina scolara u d'in scolar davart la dumonda, sch'in impediment è avant maun resp. sch'i dovra ina promoziun da la pedagogia speziala.

En cas d'in basegn cumprovà da promoziun en il sector pretensius fa il post regiunal competent dal SPS in rapport e ina dumonda per ina scolaziun speziala e sche necessari per ina tgira respectiva da la scolara u dal scolar en ina instituziun da la scolaziun speziala. La direcziun dal SPS examinescha il rapport e la dumonda e la trasmetta – en cas d'ina decisiun positiva – suttascritta a la direcziun dal sector pedagogia speziala.

Il USS parta dal fatg che la necessitad da la scolaziun speziala possa vegnir sclerida en la gronda part dals cas entaifer in termin adequat per che la scolaziun speziala possa vegnir planisada per il cumenzament da l'onn da scola. Per planisar e per realisar adequatamain la mesira sto quella vegnir annunziada ad ura, q.v.d. il rapport che recumonda ina scolaziun speziala integrativa durant il proxim onn da scola duai vegnir inoltrà al post regiunal dal SPS avant la fin da l'onn chalendar ed il rapport che recumonda ina scolaziun speziala separativa il pli tard 3 mais avant il cumenzament probabel da la mesira. Correspudentamain vegnan las emprimas dumondas per ina scolaziun speziala inoltradas per regla ad ura al USS avant il cumenzament da l'onn da scola. En questas situaziuns vegn la mesira ordinada dal USS a partir dal cumenzament dal proxim onn da scola.

En il cas singul (p.ex. per scolaras e scolaras cun cumportaments extraordinaris ed en situaziuns d'urgenza) po ina scolara u in scolar però er entrar en ina instituziun da la scolaziun speziala durant l'onn da scola, sche las premissas èn ademplidas.

2.1.1 Survista da l'emprima dumonda per ina scolaziun speziala

2.1.2 Andament da l'emprima dumonda per ina scolaziun speziala

a) Process da scleriment

Annunzia: personas cun la pussanza dals geniturs

- observaziuns da las personas cun la pussanza dals geniturs, da la persona d'instrucziun da la scola, da la media u dal medi, da las personas spezialisadas
- contactar il post spezialisà: post regiunal SPS, SPC, logopeda/logoped, media/medi, psichiatria d'uffants e da giuvenils (PUG)
- il post spezialisà decida, sch'el è il gist post da contact e trametta las personas cun la pussanza dals geniturs sche necessari vinavant al post spezialisà adattà per laschar far il scleriment

Scleriment: post spezialisà (SPS u auter post spezialisà)

- retschertga
- diagnosa e recumandaziun (incl. motivaziun) da la mesira ston vegnir fatgas en furma d'in rapport
- en cas d'in suspect ch'in impediment da lingua saja avant maun è la logopeda u il logoped il post spezialisà cumpetent per far il scleriment. Il scleriment cumpiglia la retschertga, la diagnosa e la rapportaziun, l'examinaziun dal rapport e la suttascripziun tras la logopeda regiunala u il logoped regiunal

- il rapport duai vegnir spedi vinavant per regla uschè baud sco pussaivel resp. ad ura al post regional dal SPS

Scleriment: SPS

- scleriment cumplettiv: giuditgar ils rapports d'auters posts spezialisads, eventualmain da rapports supplementars ed en spezial sclerir e determinar il basegn da promoziun da la pedagogia speziala (furma e dimensiun da la promoziun)
- il post regional dal SPS fa en il cas singul sche necessari in scleriment psicologic da scola supplementar. El examinescha sch'igl è necessari che auters posts spezialisads fetschian ulteriurs scleriments
- integrar tut las parts participadas, en spezial collavurar e coordinar cun la scola regulara, cun las persunas cun la pussanza dals geniturs e cun l'instituziun da la scolaziun speziala sco er infurmar l'instituziun responsabla per la scola
- sclerir en il cas singul cun l'instituziun da la scolaziun speziala la cumpetenzza per planisar, sviluppar e concretisar in concept da promoziun⁸

b) Inoltraziun da la dumonda

SPS

- dumandar in sustegn grond avunda ed ina promoziun sufficienta⁹ tras la pedagogia speziala
- integrar las infurmaziuns expressivas e cumpletas en il rapport e dumandar ina scolaziun speziala integrativa, externa u interna en il senn d'ina posiziun motivada dals fatgs, en la quala è formulada la finamira da la promoziun
- transferir il rapport e la dumonda per ina scolaziun speziala integrativa, externa u interna a la direcziun dal SPS

Direcziun dal SPS

- responsabladad surordinada per il rapport e per la dumonda cun visum
- collavuraziun cun la direcziun dal sector pedagogia speziala (observar las directivas uffizialas concernent las cumpetenzas, ils andaments, ils criteris per il rapport e.u.v.)
- inoltrar il rapport e la dumonda a la direcziun dal sector pedagogia speziala

⁸ La tschertga dal personal che vegn duvrà en il rom da la scolaziun speziala integrativa è chausa da l'instituziun responsabla da la scolaziun speziala.

⁹ Per metter a disposiziun il personal necessari è cumpetenta l'instituziun da la scolaziun speziala.

c) Decisiun: direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS

- examinar sco er giuditgar il rapport e la dumonda
- relaschar ina disposiziun

2.1.3 Aspects giuridics ed instituziunals

- basa legala: lescha da scola e regulaziuns successuras

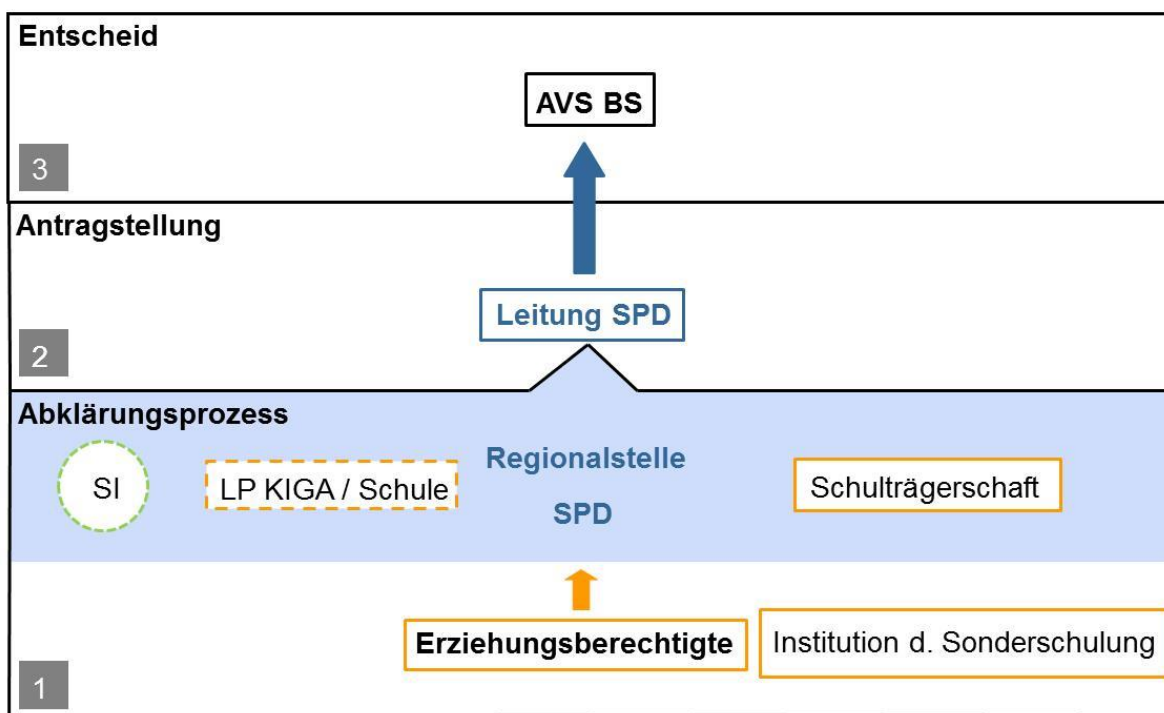
2.2 Dumonda da prolungar la scolaziun speziala

Ina scolara u in scolar sa chatta gia sin basa d'ina disposiziun dal USS en ina instituziun da la scolaziun speziala ch'è incumbensada da realisar la mesira. Avant che la disposiziun valaivla scada, contactescha l'instituziun il post regional dal SPS, e quai en collavuraziun cun las persunas cun la pussanza dals geniturs. Il post dal SPS examinescha, sche la scolara u il scolar po vegnir reintegrà en la scola regulara resp. sche la mesira po vegnir terminada u sche la scolaziun speziala sto vegnir prolungada. En cas d'in basegn da promoziun cumprovà fa il SPS in rapport e ina dumonda al USS per prolungar la scolaziun speziala, e quai avant che la disposiziun valaivla davart la scolaziun speziala scada.

Il USS parta dal fatg che la necessitad da prolungar la scolaziun speziala possia vegnir sclerida en la gronda part dals cas entaifer in termin adequat per che la prolungaziun possia vegnir planisada per il cumenzament da l'onn da scola. Correspudentamain vegnan dumondas da prolungar la scolaziun speziala inoltradas al USS per regla avant il cumenzament da l'onn da scola e la cuntinuaziun da la mesira vegn ordinada dal USS per il cumenzament dal proxim onn da scola.

En il cas singul po la scolaziun speziala er vegnir prolungada durant l'onn da scola, sche las premissas èn ademplidas, p.ex. sch'i sa tracta d'ina midada da la realisaziun, q.v.d. sche la scolara u il scolar mida l'instituziun da la scolaziun speziala durant l'onn da scola, sch'i sa mida la furma da la scolaziun speziala (integrativa, interna, externa) e sch'i sa midan il gener e la dimensiun da la scolaziun speziala (basegn da promoziun pli grond u auter).

2.2.1 Survista da la dumonda da prolungar la scolaziun speziala

2.2.2 Andament da la dumonda da prolungar la scolaziun speziala

a) Process da scleriment

Annunzia: personas cun la pussanza dals geniturs / instituziun da la scolaziun speziala (post executiv)

- la scolar u il scolar sa chatta gia en il post executiv per la scolaziun speziala
- l'instituziun da la scolaziun speziala fa las preparativas necessarias per sclerir il basegn da promoziun da la pedagogia speziala: maisa radunda / discours davart la situaziun actuala, en spezial infurmar ed envidar il post regional dal SPS
- en cas d'ina decisiun positiva recumonda l'instituziun cumpetenta da la scolaziun speziala – cun il consentiment da las personas cun la pussanza dals geniturs – da prolungar la scolaziun speziala per la scolara u il scolar
- ella scriva in rapport cun recumandaziun (rapport da promoziun) e trametta quel al post regional dal SPS, per regla il pli tard 3 mais avant la scadenza da la disposiziun davart la scolaziun speziala
- en cas d'ina scolaziun speziala pervia d'in impediment da lingua sto er la logopeda u il logoped inoltrar in rapport da promoziun. Il rapport davart la promoziun logopedica cumpiglia l'examinaziun dal rapport tras la logopeda regionala u il logoped regional.

Scleriment: SPS

- scleriment cumplessiv: examinar ils rapports da promoziun dals posts executivs, eventualmain rapports supplementars ed en spezial sclerir e determinar il basegn da promoziun da la pedagogia speziala (furma e dimensiun da la promoziun)
- il post regional dal SPS fa en il cas singul sche necessari in scleriment psicologic da scola supplementar. El examinescha sch'igl è necessari che auters posts spezialisads fetschian ulteriurs scleriments
- integrar tut las parts participadas, en spezial collavurar e coordinar cun la scola regulara, cun las personas cun la pussanza dals geniturs e cun l'instituziun da la scolaziun speziala sco er infurmar l'instituziun responsabla per la scola
- sclerir en il cas singul cun l'instituziun da la scolaziun speziala la cumpetenzza per planisar, svilupper e concretisar in concept da promoziun¹⁰

¹⁰ La tschertga dal personal che vegn duvrà en il rom da la scolaziun speziala integrativa è chausa da l'instituziun responsabla da la scolaziun speziala.

b) Inoltraziun da la dumonda

SPS

- dumandar in sustegn grond avunda ed ina promoziunuffizienta tras la pedagogia speziala¹¹
- integrar las infurmaziuns expressivas e cumpletas en il rapport e dumandar ina scolaziun speziala integrativa, externa u interna en il senn d'ina posiziun motivada dals fatgs, en la quala è formulada la finamira da la promoziun
- transferir il rapport e la dumonda per ina scolaziun speziala integrativa, externa u interna a la direcziun dal SPS

Direcziun dal SPS

- responsabladad surordinada per il rapport e per la dumonda cun visum
- collavuraziun cun la direcziun dal sector pedagogia speziala (observar las directivas uffizialas concernent la purschida, las cumpetenzas, ils andaments e.u.v.)
- inoltrar il rapport e la dumonda a la direcziun dal sector pedagogia speziala

c) Decisiun: direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS

- examinar sco er giuditgar il rapport e la dumonda
- relaschar ina disposiziun

2.2.3 Aspects giuridics ed instituziunals da la dumonda da prolungar la scolaziun speziala

- basa legala: lescha da scola e regulaziuns successuras

¹¹ Per metter a disposiziun il personal necessari è cumpetenta l'instituziun da la scolaziun speziala.

2.3 Dumonda da prolungar la scolaziun speziala suenter che l'obligaziun d'ir a scola è vegnida ademplida

La preparaziun da la tscherna da professiun che vegn fatga en la scola populara cumenza tenor plan d'instrucziun per tut las scolaras e per tut ils scolars gia a partir dal 7. onn da scola e dura fin a la fin da la scola populara. Ella vegn fatga tant en la scola regulara sco er en las instituziuns da la scolaziun speziala. Il USS parta dal fatg che las personas d'instrucziun da la scola populara rendan attent las scolaras ed ils scolars sco er las personas cun la pussanza dals geniturs a la cussegliaziun professiunala che vegn furnida dals posts spezialisads cumpetents e che sustegna las scolaras ed ils scolars sche necessari tar l'annunzia.

La cussegliaziun professiunala sco tala è chausa dals posts spezialisads da la cussegliaziun professiunala, q.v.d. per scolaras e scolars da la scola regulara è quai l'uffizi chantunal per la furmaziun professiunala e per scolaras e scolars da la scola speziala per regla la cussegliaziun professiunala da l'assicuranza d'invaliditad. Infurmaziuns pli detagliadas davart la purschida da l'uffizi chantunal per la furmaziun professiunala sa chattan sin la pagina d'internet da l'uffizi sut >Servetschs >Cussegliaziun da professiun, da studi e da carriera (<http://www.gr.ch/RM/instituziuns/administraziun/ekud/afb/surdanus/Seiten/default.aspx>) e davart la purschida da la cussegliaziun professiunala da l'assicuranza d'invaliditad sin la pagina d'internet da l'institut d'assicuranza sociala dal chantun Grischun sut >Invalidenversicherung >Berufliche Eingliederungsmassnahmen (www.sva.gr.ch).

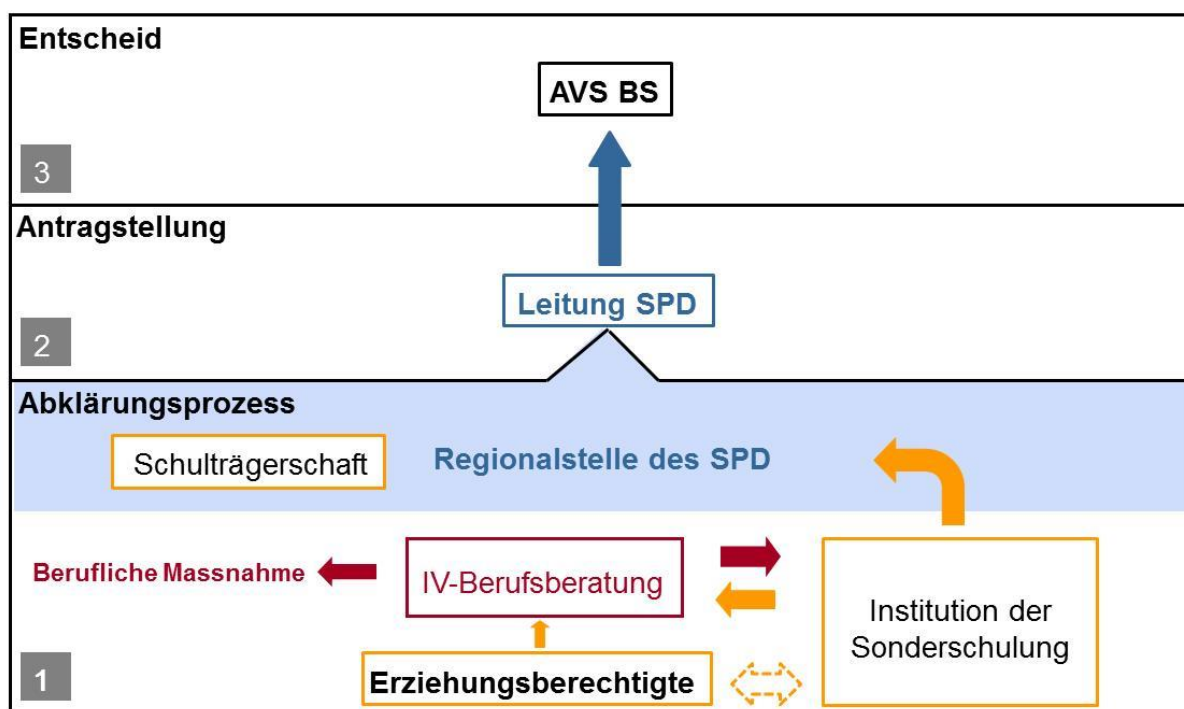
Sch'il temp da scola obligatoric da scolaras e scolars da la scola speziala è ademplì, han ellas ed els la pussaivladad da frequentar ina scolaziun postobligatorica, sch'il basegn è cumprovà. Las premissas per quai èn la decisiun da la CP-AI, ch'ina scolara u in scolar da la scola speziala na saja anc betg madir per tscherner ina professiun sco er la preschentaziun da la posiziun motivada dals fatgs dal SPS en il rom d'in rapport e d'ina dumonda per ina scolaziun speziala en quel senn che l'ulteriura scolaziun speziala en il cas singul è raschunaivla resp. necessaria.

Las cumpetenzas dals posts spezialisads ed ils andaments da la rapportaziun e da l'inoltraziun da la dumonda vegnan circumscriets qua sutvart. Els èn er cuntegnids en il fegl d'infurmaziun davart la collavuraziun da las instituziuns da la scolaziun speziala cun la cussegliaziun professiunala da l'assicuranza d'invaliditad dal Grischun (pagina d'internet dal USS; www.av.s-gr.ch)¹². Tenor la cunvegna cun la CP-AI sto l'annunzia da scolaras e scolars da la scola speziala per examinar il dretg da survegnir prestaziuns da l'assicuranza d'invaliditad vegnir fatga il pli tard avant il 2. semester dal 8. onn da scola. Las personas cun la pussanza dals geniturs han ina impurtanza centrala en connex cun l'annunzia a l'assicuranza d'invaliditad.

¹² Las cumpetenzas ed ils andaments èn fixads tenor il fegl d'infurmaziun davart la collavuraziun dals centers da cumpetenza per la scolaziun speziala cun la cussegliaziun professiunala da l'assicuranza d'invaliditad dal Grischun.

Senza in'annunzia tras las personas cun la pussanza dals geniturs na po l'assicuranza d'invaliditad betg ademplir sia incumbensa d'examinar, sche las scolaras ed ils scolars da la scola speziala èn madirs per tscherner ina professiun.

2.3.1 Survista da la dumonda da prolungar la scolaziun speziala suenter che l'obligaziun d'ir a scola è vegnida ademplida

2.3.2 Andament da la dumonda da prolungar la scolaziun speziala suenter che l'obligaziun d'ir a scola è vegnida ademplida

a) Process da scleriment

Annunzia: persunas cun la pussanza dals geniturs / instituziun da la scolaziun speziala (post executiv)

- la scolara u il scolar sa chatta gia en il post executiv per la scolaziun speziala
- l'instituziun cumpetenta da la scolaziun speziala sustegna las persunas cun la pussanza dals geniturs a s'annunziar a temp tar la AI
- l'annunzia a l'assicuranza d'invaliditad (AI) da scolaras e scolars che frequentan la scolaziun speziala integrativa sto vegnir organisada ed inoltrada gia en il 1. quartal dal 7. onn da scola; tala da scolaras e scolars che frequentan la scolaziun speziala separativa avant la fin dal 1. semester dal 8. onn da scola (termin: 15 da december):
 - annunzia AI per uffants minorens (cf. pagina d'internet da l'institut d'assicuranza sociala dal Grischun, far ina crusch sin pagina 2 dal formular "Mesiras per l'integraziun professiunala")
- inoltraziun da la dumonda a la CP-AI per sclerir l'integrabilitad en ina professiun sco er dal rapport da promoziun actual avant la fin dal 1. semester dal 9. onn da scola (termin: 15 da december):
 - dumonda per sclerir l'integrabilitad en ina professiun tras l'uffizi da la AI dal chantun Grischun
 - formular da dumonda dal USS
 - rapport da promoziun da l'instituziun da la scolaziun speziala

Scleriment: cussegliaziun professiunala da l'assicuranza d'invaliditad

- la AI sclerescha las premissas per survegnir mesiras professiunalas (cundiziun: ils documents ch'èn necessaris per il giudicament ston esser avant maun)
- la CP-AI examinescha en il cas singul, sche la scolara u il scolar è madir per tscherner ina professiun e sch'ella u el po vegnir integrà en ina professiun resp. sche las schanzas per ina integraziun cun success en ina professiun pon vegnir meglieradas cun in'ulteriura scolaziun speziala
- Sche la scolara u il scolar n'è betg madir per tscherner ina professiun, scriva la CP-AI in rapport cun recumandaziun per l'ulteriura promoziun en il rom da la scolaziun speziala (incl. motivaziun e durada da la mesira)

- la CP-AI trasmetta il rapport e la dumonda per ina prolungaziun da la scolaziun speziala inclusiv agiuntas a l'instituziun da la scolaziun speziala (termin: 15 da favrer):
 - formular da dumonda dal USS
 - rapport e dumonda da la CP-AI
 - rapport da promoziun da l'instituziun da la scolaziun speziala

Elavuraziun: instituziun da la scolaziun speziala

- il transferiment dal dossier cumplet al post regional dal SPS è chausa da l'instituziun da la scolaziun speziala (termin: 1. da mars):
 - formular da dumonda dal USS
 - documents da la CP-AI
 - rapport da promoziun da l'instituziun da la scolaziun speziala

Scleriment: SPS

- scleriment complessiv: examinar il rapport da promoziun dal post executiv, dal rapport da la CP-AI sco er eventualmain da rapports supplementars ed en spezial sclerir e determinar il basegn da promoziun da la pedagogia speziala (furma e dimensiun da la promoziun)
- il post regional dal SPS fa en il cas singul sche necessari in scleriment psicologic da scola supplementar
- integrar tut las parts partecipadas, en spezial collavurar e coordinar cun las personas cun la pussanza dals geniturs e cun l'instituziun da la scolaziun speziala sco er infurmar l'instituziun responsabla per la scola
- sclerir en il cas singul cun l'instituziun da la scolaziun speziala la competenza per planisar, sviluppar e concretisar in concept da promoziun¹³

b) Inoltraziun da la dumonda

SPS

- dumandar in sustegn grond avunda ed ina promoziun sufficiente tras la pedagogia speziala¹⁴

¹³ La tschertga dal personal che vegn duvrà en il rom da la scolaziun speziala integrativa è chausa da l'instituziun responsabla da la scolaziun speziala.

¹⁴ Per metter a disposiziun il personal necessari è cumpetenta l'instituziun da la scolaziun speziala.

- integrar las infurmaziuns expressivas e cumpletas en il rapport e dumandar ina scolaziun speziala en il senn d'ina posiziun motivada dals fatgs, en la quala è formulada la finamira da la promoziun
- transferiment dal rapport e da la dumonda per ina scolaziun speziala externa u interna e mo en il cas excepziunal integrativa inclusiv il dossier cumplet (dumonda da la CP-AI, rapport da promoziun da l'instituziun da la scolaziun speziala, eventuels ulteriurs rapports e documents) a la direcziun dal SPC (termin: 1. da matg)

Direcziun dal SPS

- responsabladad surordinada per il rapport e per la dumonda cun visum
- collavuraziun cun la direcziun dal sector pedagogia speziala (observar las directivas uffizialas concernent la purschida, las cumpetenzas, ils andaments e.u.v.)
- inoltrar il rapport e la dumonda a la direcziun dal sector pedagogia speziala
- ils suandants documents ston vegnir procurads dal SPS en il cas singul ed inoltrads a la direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS:
 - formular da dumonda dal USS e formular da rapport dal USS cun ina posiziun motivada dals fatgs
 - rapport da la CP-AI
 - rapport da promoziun da l'instituziun da la scolaziun speziala

c) Decisiun: direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS

- examinar sco er giuditgar il rapport e la dumonda
- relaschar ina disposiziun

2.3.3 Aspects giuridics ed instituziunals da la dumonda da prolungar la scolaziun speziala suenter che l'obligaziun d'ir a scola è vegnida ademplida

- basa legala: lescha da scola e regulaziuns successuras

III. RAPPORTS, GIAVISCHS E DUMONDAS

Tge ch'ils rapports ston cuntegnair en general ed en il rom da la cumpetenzza da posts spezialisads, da persunas spezialisadas e d'instituziuns da la scolaziun speziala vegn explitgà qua sutvart.

1. En general

Ilis criteris preschentads en quest chapitel ston vegnir observads dal SPC, dal SPS e da las instituziuns da la scolaziun speziala sco posts executivs. En il rom da la dumonda, dals rapports da promoziun davart la scolaziun speziala (rapport cun recumandaziun) e da la dumonda da terminar anticipadamain la scolaziun speziala datti tut tenor la cumpetenzza ultra da quai anc autras prescripziuns concernent il cuntegn dals rapports da scleriment resp. concernent la posiziun che vegn motivada dals fatgs.

1.1 Criteris giuridics

La mesira proponida correspunda a las prescripziuns ed a las cundiziuns generalas da la lescha da scola, da l'ordinaziun da scola sco er da las regulaziuns successuras en il sector da la scola e da la pedagogia speziala (p.ex. instrucziuns, directives, concepts).

1.2 Criteris formals

Ilis formulars per ils rapports e per las dumondas dal USS ston vegnir duvrads dals posts cumpetents ch'èn incumbensads dal chantun en moda surordinada da far ils scleriments e d'inoltrar las dumondas:

- formular da dumonda dal USS
- formular da rapport dal USS

Ilis rapports e las dumondas per mesiras pretensiusas da la pedagogia speziala vegnan inoltrads dal post ch'è cumpetent per inoltrar la dumonda per regla a temp util, però il pli tard 30 dis avant il cumenzament da la mesira a la direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS.

Ilis documents ch'èn relevants en connex cun il rapport e cun l'inoltraziun da la dumonda, sco p.ex. rapports actuals ed expressivs da la media u dal media e da promoziun, ston vegnir menziunads ed agiuntads sco copia a la dumonda.

1.3 Criteris areguard il cuntegn

Cumplettezza:	En quai che concerna las dumondas en chausa è il rapport complessiv.
Suandabladad:	Il rapport è redigì en ina moda sistematica e stringenta.
Expressivitat:	Il rapport cuntegna ponderaziuns transparentas ed in'explicaziun clera e persvadenta.
Chapaivladad:	Las remartgas en il formular da rapport èn formuladas sco frastas entiras e resguardan il context.

Ils criteris dal dretg sin mesiras pretensiusas da la pedagogia speziala vegnan observads (en spezial ils criteris da la AI e la cumprova d'in disturbi dal cumportament en scola en il sector d'in cumportament problematic).

En il center da las ponderaziuns stattan il sustegn e la promoziun sufficienta¹⁵ – dentant betg la promoziun ideala u optimala – da l'uffant, da la scolara u dal scolar resp. dal juvenil.

Il rapport d'examinaziun/la constataziun sa basa sin ina diagnosa clera, differenziada ed actuala ed è sufficient areguard l'expressivitat ed areguard la dimensiun da las datas.

Tut tenor la dumonda vegn la diagnosa fatga dal post spezialisà competent u da la persuna spezialisada ch'è responsabla per quai (p.ex. SPS, SPC, medias u medis spezialists, PUG, logopeda e.u.v.).

Il rapport cuntegna en spezial ina decleraziun dal gener e dal grad da grevizza da l'impediment, da la quala il basegn per ina mesira pretensiusa da la pedagogia speziala sa lascha deducir.

Il rapport d'in post spezialisà sco er il rapport da promoziun dal post executiv pon cuntegnair ina recumandaziun per ina tscherta mesira.

¹⁵ Tenor l'art. 62 al. 3 da la constituziun federala procuran ils chantuns per ina scolaziun speziala sufficienta da tut ils uffants e juvenils impedids, maximalmain fin al 20. onn da vegliadetgna cumplenì.

2. Mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun

Tar las mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun tutgan l'educaziun prescolara pedagogic-curativa, la logopedia en la vegliadetgna prescolara e la logopedia suenter ch'il temp da scola obligatoric è ademplì, l'audiopedagogia sco er las mesiras tar donns da la vesida.

2.1 Rapport davart las mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun

Il criteris per ils rapports e per las dumondas per mesiras pretendiusas da la pedagogia speziala vegnan observads (vesair: III. Rapports, giavischs e dumondas, 1. En general).

Il rapport declera en moda cumplexsiva la situaziun da l'uffant, da la scolara u dal scolar resp. dal giuvenil respectiv, sa referescha al svilup da fin ussa, a las resursas dals conturns ed ad ulteriuras mesiras da la promoziun e dal sustegn.

La descripciun da las cumpetenzas (fermezzas e deblezzas) sco er la motivaziun dal basegn da promoziun cuntengan infurmaziuns concretas per mintga uffant, scolara u scolar resp. giuvenil (exempels).

Il rapport è formulà uschia ch'el tegna quint d'ina promoziun sufficiente da l'uffant, da la singula scolara u dal singul scolar resp. dal singul giuvenil che ha in basegn spezial da promoziun. Il gener da la mesira e la dimensiun necessaria da la promoziun individuala èn chapaivels.

Sch'il rapport sa basa sin rapports relevants d'auters posts spezialisads e sin resultats da l'examinaziun u sin explicaziuns da terzas personas, vegni precisà, tge aspects che ston vegnir resguardads sco decisivs. Il rapport correspondent vegnan agiuntads sco copias.

En cas da dumondas da prolungaziun ston vegnir explitgà chapaivlamain ch'igl è vegnì examinà da finir cun la mesira ed i sto vegnir motivà, pertge che quai n'è betg pussaivel resp. adequat.

Il consentiment da tut las parts participadas cun la mesira proponida sto resultar cleramain dal rapport.

2.2 Dumonda per mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun

La direcziun dal SPC è l'unic post chantunal ch'è cumpetent per inoltrar ina dumonda per in'educaziun prescolara pedagogic-curativa, per la logopedia en il sectur tempriv sco er per la logopedia suenter ch'il temp da scola obligatoric è ademplì, per l'audiopedagogia e per mesiras tar donns da la vesida.

Ella garantisce il princip da quatter egls cun far il scleriment e cun inoltrar la dumonda. En quest connex è la direcziun dal SPC cumpetenta en moda surordinada per far las indicaziuns en il rapport ed en la dumonda per mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun.

Il SPC examinescha las indicaziuns en il rapport da scleriment cun recumandaziun formulà da persunas spezialisadas e d'alters posts spezialisads (p.ex. logopedas e logopeds, medias e medis spezialists) resp. las indicaziuns en il rapport da promoziun da la persuna spezialisada per singulas mesiras (post executiv) e procura – en cas da basegn – per las adattaziuns necessarias e cumplettescha il formular da rapport e da dumonda.

3. Scolaziun speziala¹⁶

3.1 Rapport da la scolaziun speziala

Ilis criteris per ils rapports e per las dumondas per mesiras pretendiusas da la pedagogia speziala vegnan observads (vesair: III. Rapports, giavischs e dumondas, 1. En general).

En il senn dal princip da normalitad vegn – en il cas singul – adina prendida en mira en emprima lingia ina promoziun scolastica en il sector simpel.

En connex cun ina emprima dumonda sto vegnir explitgà chapaivlamain, ch'il sustegn en furma d'ina mesira simpla è vegnì examinà ordavant, e motivà cun arguments che resultan dals fatgs, pertge ch'il sustegn en furma d'ina mesira da la pedagogia speziala en il sector simpel n'è betg adequat.

Il rapport declera en moda cumplexsiva la situaziun da scola da la scolara e dal scolar respectiv. Per tut las scolaras e tut ils scolar che han in grond basegn da promoziun ston vegnir fatgs en il rapport (recumandaziun) resp. en la posiziun dal SPS, ch'è motivada dals fatgs, indicaziuns davart la capaciad cognitiva, davart las prestaziuns da scola e davart il cumportament social.

La descripziun da las cumpetenzas (fermezzas e deblezzas) da la scolara u dal scolar sco er la motivaziun dal basegn da promoziun cuntregnan infurmaziuns concretas per mintga scolara u scolar (exempels). La necessitad d'ina adattaziun da las finamiras da l'instrucziun e d'ina dispensaziun da singuls roms vegn examinada ed explitgada chapaivlamain en il rapport.

Il rapport è formulà uschia ch'el tegna quint d'ina promoziun suffizienta da la singula scolara u dal singul scolar che ha in basegn spezial da promoziun. El resguarda però er la stabilitad da la partiziun da scola e la situaziun dals conturns (famiglia, resursas, facturs da grevezza, situaziun da tgira e d'assistenza).

Dal rapport stoi resortir cleramain che la furma da promoziun proponida correspunda a l'interess da la scolara u dal scolar (ch'ella è avantagiusa per ella u per el) e ch'ella è supportabla per la partiziun resp. per il post executiv e per las parts participadas. La dimensiun necessaria da la promoziun individuala sto esser motivada en moda chapaivla.

Sch'il rapport sa basa sin rapports relevants d'auters posts spezialisads e sin resultats da l'examinaziun u sin explicaziuns da terzas personas, vegni precisà, tge aspects che ston vegnir resguardads sco decisivs. Ilis rapports correspondent vegnan agiuntads sco copias.

¹⁶ Las suandantas explicaziuns valan confirm al senn per emprimas dumondas e per dumondas da prolungaziun e per la tgira staziunara d'uffants cun impediments considerabels avant ch'els entran en scolina.

En cas da dumondas da prolungar la scolaziun speziala (avant la scadenza da l'ordinaziun valaivla, en cas da midadas da la furma, da la dimensiun u dal post executiv da la promoziun) sa referescha il SPS al rapport da promoziun actual da l'instituziun responsabla per la scolaziun speziala (post executiv). Il rapport da promoziun da l'instituziun per la scolaziun speziala sco post executiv responsabel (rapport cun recumandaziun, vesair chapitel 3.3) è agiuntà. En cas da dumondas da prolungar la scolaziun speziala da scolaras e da scolars cun cumportaments extraordinaris sto er vegnir fatg in rapport (recumandaziun) dal sector da l'abitar.

En cas da dumondas da prolungar la scolaziun speziala stoi vegnir explitgà chapaiplamain che la reintegraziun en la scola regulara resp. che la terminaziun da la mesira è vegnida examinada, ed i sto vegnir motivà, pertge che quai n'è betg pussaivel resp. adequat.

En vista ad in'eventuala prolungaziun da la scolaziun speziala suenter che la scola obligatorica è terminada renda il SPS attent las persunas cun la pussanza dals geniturs a l'annunzia tar l'assicuranza d'invaliditad e l'instituziun da la scolaziun speziala a las incumbensas ch'èn colliadas cun quai.

Da princip sto la scolaziun speziala vegnir examinada e realisada en ina instituziun da la scolaziun speziala dal chantun Grischun reconuschida. Sche la scolaziun speziala en ina instituziun chantunala na vegn betg en dumonda en il cas singul, po vegnir tratga en consideraziun ina scolaziun speziala ordaifer il Grischun. La scolaziun speziala en ina instituziun extrachantunala sto vegnir motivada cun arguments che resultan dals fatgs. Dal rapport sto resortir cleramain e chapaiplamain che la scolaziun speziala entaifer il chantun è vegnida examinada e pertge ch'ella na vegn betg en dumonda en ina instituziun chantunala.

Il consentiment da tut las parts participadas cun la mesira proponida sto resultar cleramain dal rapport.

Dal rapport stoi resortir che l'instituziun responsabla per la scola (cussegl da scola resp. direcziun da la scola) ha enconuschientscha da la mesira proponida. Sche necessari sto la posiziun da l'instituziun responsabla per la scola vegnir resguardada en il formular da rapport. En cas d'in dischaccord concernent la mesira èsi necessari ch'il SPS procura per ina posiziun da l'instituziun responsabla per la scola.

3.2 Dumonda per ina scolaziun speziala

Il SPS è l'unic post chantunal ch'è cumpetent per inoltrar ina dumonda per ina scolaziun speziala e per la tgira respectiva sco er per la tgira staziunara avant l'entrada en scolina.

Il post regional dal SPS giuditgescha ils rapports cun recumandaziun formulads d'auters posts spezialisads (p.ex. SPC, PUG, media/medi specialist) resp. ils rapports da promoziun d'instituziuns da la scolaziun speziala (posts executivs). Sche necessari cumplettescha u adatta el il formular da rapport e da dumonda.

Il post regional dal SPS consegna ina clera posiziun motivada dals fatgs en furma d'ina resumaziun. En quest connex resumescha el ils puncts essenzials e resguarda en spezial ils suandants aspects:

- defensiun dals interess da la scolara u dal scolar che ha in basegn spezial da promoziun
- finamiras individualas dal svilup e da la furmaziun da la scolara u dal scolar durant la durada dumandada da la scolaziun speziala
- context da la furmaziun (relaziuns al lieu da domicil, cumposiziun e grondezza da la classa, resursas dal sector simpel, famiglia)
- examinaziun d'ina promoziun dal sector simpel
- necessarias èn resursas en il senn d'in sustegn sufficient
- consequenzas per las conscolaras ed ils conscolars e per las personas d'instrucziun (commensurabladad, stabilitad e capaciad da la classa)
- examinar la prolungaziun da la scolaziun speziala: Sch'ina reintegrasiun en la scola regulara resp. sche la terminaziun da la mesira n'è betg pussaivla, ston ils motivs vegnir accentuads anc ina giada en ina resumaziun
- en cas d'ina scolaziun speziala ordaifer il chantun stoi – resumond – vegnir constatà che la scolaziun speziala è necessaria e ch'ella na po betg vegnir furnida en il chantun. En quest regard ston vegnir numnadas explicitamain las stentas ch'èn vegnidas fatgas fin ussa per chattar in plazzament entaifer il chantun. Ultra da quai stoi vegnir constatà che la qualificaziun (cumpetenza, stabilitad e capaciad e.u.v.) da l'instituziun ordaifer il chantun è vegnida examinada en il cas singul
- il consentiment da tut las parts partecipadas è cuntegnì en il rapport

La direcziun dal SPS garantisce il princip da quatter egls cun far il scleriment e cun inoltrar la dumonda. En quest connex è la direcziun dal SPS cumpetenta en moda surordinada per las indicaziuns en il rapport ed en la dumonda per la scolaziun speziala e per la tgira respectiva.

3.3 Rapport da promoziun davart la scolaziun speziala (rapport cun recumandaziun)

En il rom d'ina dumonda da prolungaziun scriva l'instituziun cumpetenta da la scolaziun speziala (sco post executiv) – sin basa dals resultats da l'analisa da la situaziun – in rapport actual cun recumandaziun per l'ulteriura scolaziun speziala da la scolara u dal scolar per mauns dal post regiunal dal SPS.

Per che rapports e dumondas possian vegnir liquidads effizientamain en collavuraziun cun il SPS, fa il USS quint che las instituziuns da la scolaziun speziala integreschan ils cuntegns dals documents actuals davart la promoziun u da la discussiun analitica da la situaziun (protocol) en il formular da rapport dal USS.

En il rom da la rapportaziun e da l'inoltraziun da la dumonda per ina scolaziun speziala observa il post executiv en spezial ils suandants aspects:

- ils criteris per ils rapports e per las dumondas (en general) vegnan observads
- il rapport da promoziun
 - cumprova cun las finamiras cuntanschidas l'effect da las mesiras vertentas
 - descriva la scolara u il scolar d'in punct da vista surordinà (maletg cumplessiv en il sector da scola e da tgira) e dat explicaziuns essenzialas davart il basegn da promoziun spezial actual (gener, dimensiun) en il sector da scola e da tgira. El cuntegna exempels che sustegnan resp. che illustreschan questas explicaziuns
 - formulescha finamiras da la promoziun en il sector da scola e da tgira sco er recumandaziuns che gidan a prender ina decisiun concernent l'ulteriura promoziun da la pedagogia speziala

3.4 Dumonda per terminar anticipadamain la scolaziun speziala

Da princip vala la scolaziun speziala sco terminada, cur che la durada da la disposiziun actuala va a fin. Sche la scolara u il scolar sorta avant la fin da la durada ordinada, sto il post regiunal dal SPS prender – sin basa dals fatgs – posiziun davart la situaziun ed inoltrar ina dumonda per terminar anticipadamain la scolaziun speziala.

Il post regiunal dal SPS trametta la dumonda cun la posiziun motivada dals fatgs (sin ina pagina A4) a la direcziun dal sectur pedagogia speziala dal USS, sche la scolaziun speziala vegn terminada anticipadamain, q.v.d. avant la scadenza da la disposiziun currenta. Sin basa da questa annunzia remartga il USS la terminaziun da la scolaziun speziala internamain sin la disposiziun e metta la dumonda cun la posiziun motivada dals fatgs tar las actas da la scolara u dal scolar. Cun quai vala il dretg d'ina scolaziun speziala sco terminà en il cas singul.

4. Comunicaziun e dumondas d'instituziuns da la scolaziun speziala

Per scolaras e scolars sto l'instituziun cumpetenta da la scolaziun speziala inoltrar en tschertas situaziuns ina communicaziun resp. ina dumonda a l'uffizi.

4.1 Comunicaziun davart l'adattaziun da las finamiras da l'instrucziun

4.1.1 Princip

Analogamain al sector simpel vegn in'adattaziun da las finamiras da l'instrucziun en il sector pretensius fatga alura, sche la scolara u il scolar è permanentamain surdumandà cun ademplir las pretensiuns da la scola. Questa adattaziun po esser utila, sche las mesiras da promoziun vertentas n'èn betg stadas en cas d'eliminar la surdumandada en scola u sch'in grond squitsch po vegnir mitigià cun adattar las finamiras da l'instrucziun.

Cun in emprim scleriment sco er cun in scleriment sin basa d'ina dumonda da prolungaziun per la scolaziun speziala constatescha il SPS tranter auter, sch'il plan d'instrucziun sto vegnir adattà per la scolara u il scolar. L'adattaziun da las finamiras da l'instrucziun vegn sclerida dal SPS, tractada cun las instituziuns da la scolaziun speziala sco er cun las parts partecipadas en il rom da la mai-sa radunda, proponida correspondentamain sche necessari en il rom dal rapport e da la dumonda per ina scolaziun speziala (emprima dumonda e dumonda da prolungaziun) e remartgada internamain dal USS sin la disposiziun.

4.1.2 Andament

Sche las finamiras da l'instrucziun ston vegnir adattadas per l'emprima giada en il cas singul durant la scolaziun speziala, vala il suandant:

- a) princip: integrar il SPS avant il cumenzament da la mesira. En il cas singul po il SPS far scleriments tenor liber apprezzar. En cas d'intschertezzas sto el vegnir consultà per dar cussegls e per far eventualmain scleriments u en cas che las persunas partecipadas na pon betg sa cunvegnir, inditgar tge mesiras che duain vegnir realisadas
- b) discurs cun las persunas cun la pussanza dals geniturs e documentaziun en scrit dal consentiment cun la mesira
- c) inscripziun da l'emprima adattaziun da las finamiras da l'instrucziun en il protocol da l'analisa da la situaziun sco er en il rapport da promoziun
- d) consegna d'ina copia dal protocol resp. dal rapport da promoziun al SPS ed a la direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS

- e) il USS remartga internamain l'adattaziun da las finamiras da l'instrucziun sin la disposiziun ed en las actas da la scolara u dal scolar

Sche las finamiras da l'instrucziun ston vegnir adattadas pli fitg durant la scolaziun speziala (ulteriurs roms e/u dumber da las lecziuns), ston vegnir fatgs ils suandants pass:

- a) discussiun cun las personas cun la pussanza dals geniturs
- b) contactar ed infurmar il SPS. En il cas singul po il SPS far scleriments tenor liber apprezzar. En cas d'intschertezzas sto el vegnir consultà per dar cussegls e per far eventualmain scleriments u en cas che las personas partecipadas na pon betg sa cunvegnir, inditgar tge mesiras che duain vegnir realisadas
- c) remartga en il protocol da l'analisa da la situaziun, nagina comunicaziun al USS
- d) en cas d'ina eventuala dumonda da prolungar questas mesiras vegnan il gener e la dimensiun da las adattaziuns da las finamiras da l'instrucziun discutads cun il SPS e remartgads en il formular da rapport

4.2 Dumonda per ina dispensaziun da singuls roms¹⁷

La dispensaziun da singuls roms intervegn fermamain en la biografia d'emprender e sto perquai vegnir applitgada mo en moda fitg restrictiva. Ella duai vegnir prendida en consideraziun pir, cur che tut las autras furmas d'adattar las finamiras da l'instrucziun èn gia vegnidas esauridas.

Per conceder ina dispensaziun da singuls roms ston esser ademplitas tschertas premissas:

- Per la scolara u il scolar èn las finamiras da l'instrucziun vegnidas adattadas en almain in rom.
- Tut las furmas da l'adattaziun da las finamiras da l'instrucziun èn vegnidas esauridas.
- La scolara u il scolar ha in grond squitsch resp. igl exista ina surdumandada clera e permanenta cun ademplier las pretensiuns da la scola.
- La connexiun resta garantida (stgalim da scola, interfatscha scola-professiun e.u.v.) resp. na vegn betg restrenschiada sproporziunadamain.
- La dispensaziun d'in tschert rom vegn remplazzada tras in program alternativ adequat.
- Tut las personas partecipadas, spezialmain las personas cun la pussanza dals geniturs, èn perencletgas cun la mesira.
- Il SPS vegn resp. è vegnì involvì ad ura e po sustegnair professiunalmain la mesira.

¹⁷ Cf. fegl d'infurmaziun dal USS davart l'adattaziun da las finamiras da l'instrucziun e davart la dispensaziun da roms en la scolaziun speziala (pagina d'internet www.avs.gr.ch)

Cun in emprim scleriment sco er cun in scleriment sin basa d'ina dumonda da prolungaziun per la scolaziun speziala constatescha il SPS tranter auter, sche la scolara u il scolar duai vegnir dispensà da frequentar singuls roms. La dispensaziun da singuls roms vegn sclerida dal SPS, tractada cun las instituziuns da la scolaziun speziala sco er cun las parts participadas en il rom da la maisa radunda, proponida e remartgada correspondentamain sche necessari en il rom dal rapport e da la dumonda per ina scolaziun speziala (emprima dumonda e dumonda da prolungaziun).

Sche la scolara u il scolar sto vegnir dispensà durant la scolaziun speziala currenta per l'emprima giada d'in rom u da nov supplementarment d'ulteriurs roms vala il suandant:

- a) princip: integrar il SPS avant il cumenzament da la mesura. En il cas singul po il SPS far scleriments tenor liber apprezzar. En cas d'intschertezzas sto el vegnir consultà per dar cussegls e per far eventualmain scleriments u en cas che las personas participadas na pon betg sa curvegner, inditgar tge mesuras che duain vegnir realisadas
- b) discurs cun las personas cun la pussanza dals geniturs e documentaziun en scrit dal consentiment cun la mesura
- c) registraziun da l'emprima dispensaziun da singuls roms en il protocol da l'analisa da la situaziun ed en il rapport da promoziun, spediiziun dals documents al SPS
- d) dumonda curta da l'instituziun da la scolaziun speziala a la direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS incl. copia dal protocol da l'analisa da la situaziun
- e) il USS prenda ina decisiun, infurmescha l'instituziun davart il resultat en ina brev separada e remartga – en cas d'in resultat positiv – la dispensaziun da singuls roms internamain sin la disposiziun sco er en las actas da la scolara u dal scolar

4.3 Dumonda per dispensar da l'instrucziun e per conceder in congedi

Tar il "congedi" e tar la "dispensaziun" sa tracti d'absenzas da la scola nunplanisadas u planisadas, p.ex. pervia d'ina malsogna u d'in eveniment spezial en ils conturns da la scolara u dal scolar u p.ex. dimoras da recreaziun e da cura ubain dimoras a l'exteriur.

Quellas absenzas da la scola che vegnan en dumonda per in congedi u per ina dispensaziun ston vegnir regladas da l'instituziun da la scolaziun speziala en in reglament d'absenzas.

La decisiun da permetter in congedi fin a maximalmain 15 dis da scola dastga prender l'instituziun da la scolaziun speziala.

Per prender ina decisiun davart in congedi da passa 15 dis en il senn d'ina liberaziun pli lunga resp. periodica da l'instrucziun (dispensaziun) è cumpetent il USS.

Per examinar ina dispensaziun ston vegnir fatgs ils suandants pass:

a) dumonda: instituziun da la scolaziun speziala

l'instituziun da la scolaziun speziala inoltrescha ad ura, q.v.d. almain 20 dis ordavant, ina dumonda motivada en scrit a la direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS:

- posiziun motivada da l'instituziun da la scolaziun speziala (acceptablidad dal congedi en il rom da la scolaziun speziala)
- consentiment formulà en scrit da las personas cun la pussanza dals geniturs

b) decisiun: direcziun dal sector pedagogia speziala (USS)

- examinar la dumonda sco er giuditgar davart la dumonda
- relaschar ina decisiun uffiziala

IV. AGIUNTA

1. Resursas per ina scolaziun speziala integrativa

Las cundiziuns generalas che valan tenor la pratica vertenta (dumber da lecziuns / grevezza da l'impediment) e las cumpetenzas dals posts spezialisads e da las instituziuns da la scolaziun speziala ston vegnir resguardadas. Las cumpetenzas per dumandar resursas supplementaras en il rom da la scolaziun speziala integrativa èn regladas sco suonda:

Igl è chausa dal post regional dal SPS da constatar en il rom d'ina emprima dumonda e d'ina dumonda da prolungaziun, sch'ina scolara u in scolar ha in impediment lev, mesaun u grev, e da dumandar en il cas singul las resursas che vegnan messas a disposiziun per quai.

Plinavant è il post regional dal SPS cumpetent – en cas d'ina scolaziun speziala currenta – per l'examinaziun e per l'inoltraziun d'ina dumonda en las suandantas situaziuns:

- midada dal grad da grevezza da l'impediment (p.ex. classificaziun d'ina scolara u d'in scolar cun in impediment lev da nov sco scolara u scolar cun in impediment mesaun)
- augment dal basegn da sustegn per 4 e dapli lecziuns pedagogia curativa da scola (PCS) u uras assistenza da scola (AS)
- adattaziun considerabla dal sustegn (p.ex. remplazzar pliras lecziuns da pedagogia curativa da scola tras assistenza da scola)
- soluziuns spezialas (p.ex. promoziun in ad in) en il cas singul che surpassan las resursas per ina promoziun en cas d'in impediment grev

L'inoltraziun d'ina dumonda per ina garanzia da surpigliar ils custs da resursas supplementaras è chausa da l'instituziun da la scolaziun speziala, sche:

- 1 fin 3 lecziuns pedagogia curativa da scola u uras assistenza da scola vegnan duvràdas supplementarmain per in impediment lev, mesaun u grev ch'è vegnì constatà dal SPS

La tschertga e l'organisaziun dal personal che vegn duvrà en il rom da la scolaziun speziala integrativa è chausa da l'instituziun da la scolaziun speziala.

Grad da grevizza da l'impediment	Rom per la promoziun¹⁸	Resursas (maximalas)	Exempels
impediment lev	1-8 lecziuns PCS	8 PCS	impediment spiertal lev resp. deficit d'intelligenza
impediment mesaun	9-10 lecziuns PCS	10 PCS	deficit d'intelligenza mesaun u deficit d'intelligenza lev plus ulteriura restricziun
impediment grev	11-12 lecziuns PCS	12 PCS	deficit d'intelligenza grev u deficit d'intelligenza mesaun plus ulteriura restricziun
impediment da lingua (diagnosa principala)	4-6 lecziuns logopedia	6 lecziuns logopedia	grev disturbi da la lingua senza deficit d'intelligenza

Sche pliras scolaras e scolars d'ina classa vegnan instruids cuminaivlamain cun la scolaziun speziala integrativa, sto l'instituziun adattar adequatamain il dumber da las lecziuns. L'uffizi parta dal fatg che p.ex. duas scolaras cun in impediment lev, che frequentan la medema partiziun, pon vegnir instruidas per part cuminaivlamain e promovidas en la dimensiun da tut en tut ca. 12 lecziuns (factor 1,5).

Il total da las lecziuns per mesiras da la pedagogia speziala per partiziun na duess tut en tut betg esser per regla pli grond che 15 lecziuns da sustegn da la pedagogia speziala.

¹⁸ Tut tenor la situaziun ed il basegn da promoziun individual po er vegnir fatg quint cun in'assistenza da scola (ca. factor 2) empè da cun la pedagogia curativa da scola. Vesair „Merkblatt zum Einsatz von Assistenzlektionen bei Integrativer Sonderschulung“ vgl. Weisungen zur Finanzierung von Institutionen der Sonderschulung des Kantons Graubünden.

2. Formulars

Per ils posts che fan ils scleriments e che inoltreschan la dumonda èsi obligatoric da duvrar ils formulars da rapport e da dumonda dal USS.

Per las mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun e per la scolaziun speziala èn avant maun agens formulars per inoltrar la dumonda e per il rapport:

- formular da dumonda per la scolaziun speziala
- formular da rapport per la scolaziun speziala
- formular da dumonda per mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun
- formular da rapport per mesiras en cas d'in grond basegn da promoziun

Ils formulars da rapport e da dumonda cuntegnan champs per las incumbensas administrativas necessarias concernent l'uffant, la scolara u il solar, concernent las persunas cun la pussanza dals geniturs sco er concernent la mesira proponida.

Il formular da rapport è concepì mintgamai uschia che las singulas rubricas renvieschan als elements ed als cuntegns impurtants. Sche las rubricas vegnan resguardadas e sche las inscripziuns tractan las dumondas respectivas cuntegna il rapport las basas las pli impurtantas per la decisiun che la direcziun dal sector pedagogia speziala dal USS sto prender.

Per che rapports e dumondas possian vegnir liquidads effizientamain, fa il USS quint che che las instituziuns da la scolaziun speziala integreschan ils cuntegns dals rapports da promoziun (rapports cun recumandaziun) en il formular da rapport dal USS.

Ils formulars cuntegnan infurmaziuns, co ch'els ston vegnir emplenids.

3. Glista da las scursanidas / legenda

Tud.	Rum.	
AVS	USS	uffizi per la scola populara ed il sport
AVS BS	USS DPS	uffizi per la scola populara ed il sport / direcziun dal sector pedagogia speziala
BSBL	CPSC	cussegliaziun da professiun, da studi e da carriera, uffizi per la furnaziun professiunala
HPD	SPC	servetsch da pedagogia curativa
IV	AI	assicuranza d'invaliditad
IV-BB	CP-AI	cussegliaziun professiunala da l'assicuranza d'invaliditad
KJP	PUG	psichiatria d'uffants e da giuvenils
LP	PI	persuna d'instrucziun
Regional- stelle des SPD	post regional dal SPS	post regional per la cussegliaziun da scola e d'educaziun dal SPS
SHP	PCS	pedagoga u pedagog curativ da scola
SI	IS	inspecturat da scola
SPD	SPS	servetsch psicologic da scola

	parts participadas (persunas cun la pussanza dals geniturs, posts executivs)
	consultaziun tras il post che fa il scleriment
	cumpetenzza dals posts spezialisads
	cumpetenzza dal SPS
Lingia betg interrutta	necessari
Lingia interrutta	tut tenor la situaziun resp. en cas da basegn, suenter avair consultà ina part u las parts participadas